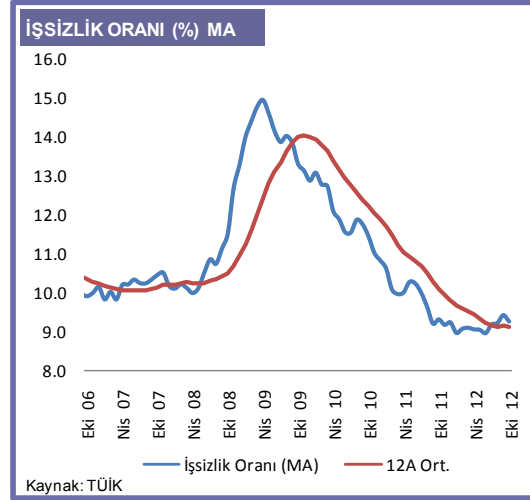


## EKONOMİ BÜLTENİ 137

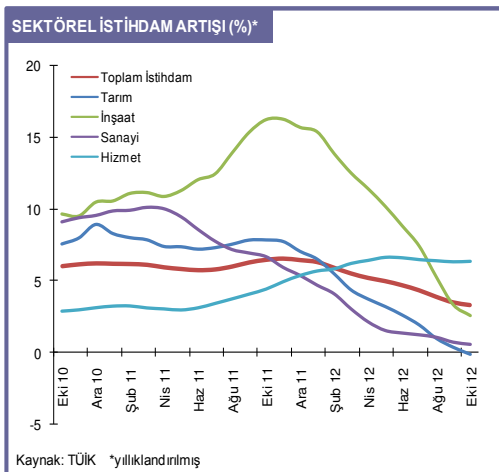
15 Ocak 2013

### Türkiye, Emek Verimliliğinde OECD Ülkeleri Arasında 11. Sıraya Yükseldi Baz Etkisiyle Artan İstihdam, İşsizliği Dizginledi

TÜİK tarafından açıklanan işgücü verilerine göre; Ekim ayında Türkiye genelinde toplam 2.54 milyon işsiz bulunmaktadır. İşsizlik oranı ise % 9.1 seviyesinde olup, bir önceki yıla göre aynı seviyede oluşmuştur. Mevsim etkilerinden arındırılmış verilere göre ise işsizlik oranı %9.3 olup, bir önceki yıla göre aynı seviyededir. İşgücüne yeni katılanların sayısı önceki ay olduğu gibi Ekim ayında da artmaya devam etmiştir. **Çalışma çağındaki nüfusun işgücüne katılma oranı %50.7 ile yılın en yüksekinde oluşmuştur.** Ekim ayında genç nüfus işsizliği %18.1 ile önceki yıla göre 0.7 puan artmıştır. Genç işsizliğinin kentlerde %21.5, kırsal kesimde ise %11.3 düzeyinde olduğu gözlenmiştir. Tarım dışı işsizlik ise Ekim ayında %11.4 olup, önceki yıla göre 0.2 puan gerilemiştir. Ekim ayında Türkiye’de toplam istihdamın %39.7’sini oluşturan 10.12 milyon kişi kayıt dışı çalışırken, bu oran önceki yılın aynı ayına göre 2.1 puan azalmıştır. Kayıt dışı istihdamın cinsiyete göre ayrımı incelendiğinde; erkek istihdamının %33.1’ü, kadın istihdamının ise %55.3’ü kayıt dışı çalışmaktadır.



### Son Bir Yılda Yaratılan İstihdamın %80'i Hizmetler Sektöründen Geldi...

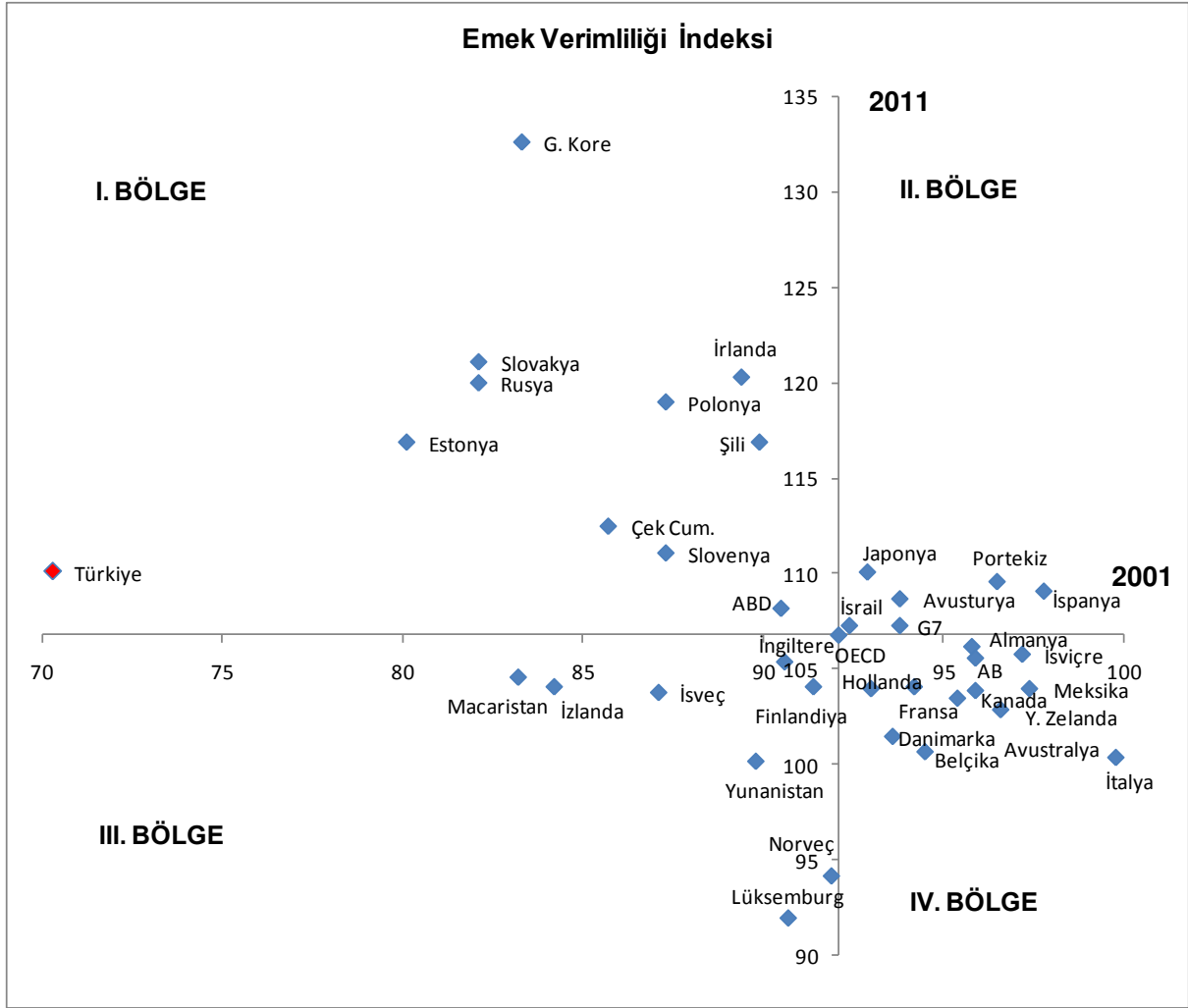


Ekim ayında toplam istihdam yıllık bazda %4.2 artarak 25.51 milyon kişi olmuştur. İstihdam artış hızı, geçen yılın aynı döneminde %6.6 düzeyindedir. Ekim 2011'de istihdam artış hızında ivme kaybının başlamasına bağlı olarak yaşanan baz etkisi Ekim 2012'de hissedilmeye başlanmıştır. Baz etkisine bağlı olarak önümüzdeki aylarda da istihdam artışının ivme kazanması beklenebilir. Sektörel istihdam paylarına baktığımızda; toplam istihdamın %49.3 ile en büyük kısmı hizmetler sektöründen gelirken, bunu %24.8'lik payla tarım, %18.6'lık payla sanayi ve %7.4'lük payla inşaat izlemektedir.

Yıllık bazda en hızlı istihdam artışı %6.9 ile hizmetler sektöründe oluşurken, bunu %6.3 ile inşaat sektörü, %1.6 ile sanayi ve %0.5 ile tarım sektörü izlemektedir.

Sektörlerin son bir yılda yaratılan istihdama katkıları incelendiğinde; hizmetler sektörünün yaklaşık %79'luk payla işsizlik sorununa çare olduğu gözlenmektedir. Türkiye istihdamının yaklaşık yarısını sağlayan hizmetler sektörü istihdamı yükseliş trendindeki güçlü duruşunu korumaktadır. Diğer yandan, sanayi sektörünün istihdama katkısı %11 iken bu pay inşaat sektöründe %7 düzeylerinde gerçekleşmiştir.

**Türkiye son on yılda emek verimliliği indeksinde OECD ülkeleri arasında 27 kademe yükselerek 11. sıraya yerleşti...**



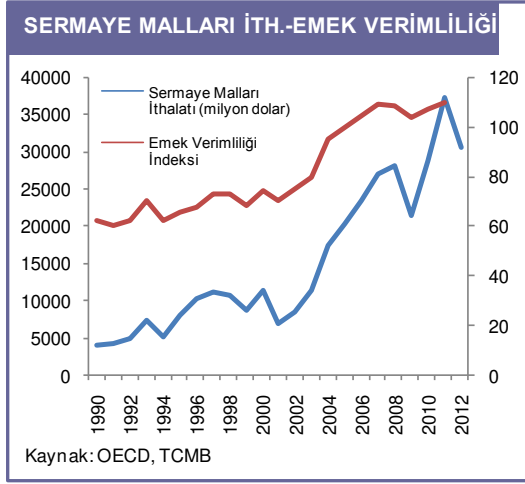
Kaynak: OECD, OKFRAM

Not 1: OECD ortalamasına göre emek verimliliği dağılımında; I. Bölge; on yıl öncesine göre ortalamanın üzerine geçen ülkeleri, II. Bölge; on yıl öncesine göre ortalamanın üzerinde kalmaya devam eden ülkeleri, III. Bölge; on yıl öncesine göre ortalamanın altında kalmaya devam eden ülkeleri, IV. Bölge; on yıl öncesine göre ortalamasının altına gerileyen ülkeleri göstermektedir.

Not 2: X eksenini 2001 yılını, Y eksenini 2011 yılını göstermektedir.

Emek verimliliği, bir yıllık bir zaman diliminde elde edilen üretimin, işgücünün toplam çalışma süresine bölünmesiyle hesaplanmaktadır. OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) tarafından hazırlanan emek verimliliği indeksi, 2005 yılı tüm ülkeler için 100 baz puan olmak üzere, 1990 yılından 2011 yılına kadar hesaplanmış bulunmaktadır. Çalışmamızda, emek verimliliği indeksini kullanarak OECD ülkelerinde son on yılda gerçekleşen değişim serpilme diyagramı yardımıyla incelenmiştir. X ekseninde 2001 yılı, Y ekseninde ise 2011 yılı olmak üzere 38 OECD ülkesine ait emek verimliliği indeksi değerleri X,Y dağılımı diyagramı üzerinde gösterilmiştir. Eksenlerin kesişme noktası olarak OECD genel toplam emek verimliliği indeksi değerleri esas alınmıştır. Böylece, diyagram üzerinde dört ayrı bölge oluşturulmuştur. Buna göre; emek verimliliği indeksi son on yılda G. Kore, Türkiye, Slovenya ve Rusya'da OECD ortalamasının üzerine taşınırken, AB Bölgesi, Fransa, Almanya ve İtalya'da OECD ortalamasının altına gerilemiştir. Son on yılda Japonya ve Avusturya'da emek verimliliği OECD ortalamasının üzerinde kalmaya devam ederken, Yunanistan ve Macaristan'da ise ortalamasının altındaki gidişat korunmuştur. Sonuç olarak, emek verimliliği indeksi en hızlı artan ülkeler arasında sırasıyla G. Kore, Türkiye, Slovenya ve Rusya gelmektedir. Türkiye, 2001 yılında 70.3 değeriyle en düşük verimliliğe sahip ülke olurken, 2011 yılında bu değer 110.1'e, sıralamanın ise 38 ülke arasında 11. sıraya yükseldiği göze çarpmaktadır. Türkiye'nin son sırada olduğu 2001'de, İtalya 1. sırada yer almaktayken, bu ülke 2011 yılında 35. sıraya gerilemiştir. Aynı dönemde, AB Bölgesi 14 kademe düşüşle 21. sıraya gerilemiştir.

## Türkiye emek verimliliğindeki %56'lık artış hızı ile G. Kore'nin ardından 2. sırada... Verimlilik artışının en önemli kaynağı sermaye malları ithalatındaki artış oldu...



Son on yılda emek verimliliğindeki artış hızına bakıldığında; Türkiye %56 ile G. Kore'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. Bu artış hızının 2004 yılı sonrasında daha da hızlandığı göze çarpmaktadır. Bu olumlu gidişatın sebeplerini araştırdığımızda; sermaye malları ithalatı ve emek verimliliği indeksi arasındaki 0.95 düzeyindeki yüksek korelasyonu dikkatimizi çekmiştir. Emek verimliliğindeki artışta, sermaye mallarındaki artışın yani makine ve teçhizat parkındaki büyümenin önemli rolü bulunmaktadır.

TCMB tarafından yapılan bir çalışmada; 2001-2008 döneminde toplam emek verimliliğine en çok katkıda bulunan sektörler incelenmiş, imalat sanayi %27.1, ulaştırma %21.7, mali kurumlar ve sigorta %18.7 ve toptan ve perakende ticaret %16.6 olmak üzere sektörlerin farklı önem dereceleri ortaya konmuştur. Sermaye

mallarının yoğun kullanıldığı imalat sanayinin emek verimliliğine olan bu yüksek katkısı, sermaye malları ithalatı ile emek verimliliği indeksi arasındaki yüksek korelasyonu da açıklamaktadır. Bunun yanı sıra 2001 krizi sonrasında mali sektörün güçlendirilmesi amacıyla atılan adımların da emek verimliliğini artırdığı düşünülebilir. Türkiye'nin işgücü verimliliğindeki bu artışı olumlu bir gelişme olarak değerlendirebiliriz. Ancak, bu görünüm, verimliliğin büyümeye olan yüksek hassasiyetini de yansıtmaktadır. Bu ivmenin sürdürülebilir bir şekilde devam etmesi, sermaye mallarının yurtiçinde üretimini teşvik edecek olan "ithal ikamesi" ile ilgili teşvik paketi uygulamalarına bağlıdır. Emek verimliliğindeki artışın devam etmesi halinde Türkiye emek piyasası rekabetçi bir konuma gelebilecektir.

Ekim ayında, işsizlik oranı %9.1 ile aylık ve yıllık bazda aynı seviyede kalmıştır. İşgücüne yeni katılanların sayısı önceki aya göre yavaşlarsa da Ekim ayında da artmaya devam etmiştir. Çalışma çağındaki nüfusun işgücüne katılma oranı %50.7 ile yılın en yüksekindedir. Buna rağmen, istihdam oranında sağlanan artış, işsizlik oranının artmasını engellemiştir. Küresel ekonomide özellikle de AB Bölgesinde gözlenen işsizlik artışları tedirginlikle karşılanırken, Türkiye'de işsizlik oranı kriz öncesi seviyesinin de altında seyretmektedir. Avrupa ile yüksek korelasyona sahip Türkiye ekonomisinde gözlenen keskin yavaşlamanın işsizlik verilerine yansımaları, özellikle hizmet sektörü istihdamındaki güçlü seyrin katkısı ile hafif düzeyde olmuştur. Dördüncü çeyrek büyüme verisinin, son açıklanan sanayi ve KKO verilerindeki olumsuz görünüme paralel olarak düşük gelmesi beklenmektedir. Bu beklentiye paralel olarak işsizlik oranındaki gerilemenin sınırlı olması beklenmelidir. Bununla beraber, TCMB'nin faiz indirimi ile önümüzdeki dönemde büyümede bir ivme yaşanması ve bunun orta vadede işsizliğe yeniden olumlu etki yapması beklenebilir.